

По большому счету важно отметить наличие связи между некогнитивным и иррациональным в философии немецкого мыслителя. В. Е. Громов указывает, что: «Ф. Ницше именно волей к жизни, бессознательными импульсами телесности вдохновляется к пониманию природы субъективности, которое он стремится вывести за пределы классического, картезианского истолкования человеческого бытия как сознания мышления. Ясно, что такая слеповатая, бессознательная субъективность непредсказуемая игра телесных сил не может быть источником какого-то знания, претендующего на общеобязательность. Ницше, напротив, враждебен любой регламентации через мышление, критикуя рационализм за резкую дуальность (субъект-объектность) традиционного понимания процесса познания и отождествления мышления («я мыслю») с бытием («я существую») [1, с.36]. Хотя у Ницше некогнитивная проблематика ярко не выражена, следует все же подчеркнуть, что немецкий мыслитель внес огромный вклад в формирование неклассического типа мышления. Именно из контекста его трудов можно выделить начало интереса к проблеме иррационального в некогнитивном.

Литература:

1. Громов В.Е. Смысл и границы человеческой духовности / В.Е. Громов: Монография. – Днепропетровск: Национальный горный университет, 2005. – 158 с.
2. Максимов Л.В. Очерк современной метаэтики / Л.В. Максимов // Вопросы философии. – 1998. – № 10. – С. 39–54.
3. Мамардашвили М.К. Классический и неклассический идеалы рациональности / М.К. Мамардашвили. – Тбилиси: «Мицниереба», 1984. – 82 с.
4. Хайдеггер М. Слова Ницше «Бог мертв» // Хайдеггер М. Работы и размышления разных лет / М. Хайдеггер: Пер. с нем. – М.: Гнозис, 1993. – С. 183–184.

*Заяц Тетяна Михайлівна
Старший викладач кафедри філософії
імені професора Валерія Григоровича Скотного
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка*

ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ ЯК МИСЛЯЧИЙ ДОСВІД

Філософія за своєю природою постає теоретичною рефлексією на граничні засади людського існування у світі. Історія філософії – як світова, так і вітчизняна – є досвідом такої рефлексії, *досвідом мислення* і у цьому сенсі – культурою мислення.

Найістотнішою відмінністю людини від тварини є особливість трансляції досвіду – від роду до індивіду. Людина досвід роду «людина» набуває надбіологічним, надприродним шляхом – через освоєння, розпредметнення досвіду інших, досвіду попередніх поколінь, і лише у *межах цього набутого досвіду* вона здатна відокремлюватись, відособлятися (ставати особистістю), індивідуалізуватись. Досвід роду (в універсальних формах) стає єдиною можливим способом індивідуального стосунку до світу, до інших, до самого себе.

Філософія разом із релігією та мистецтвом виступають універсальними формами вселюдського досвіду, за Гегелем – формами абсолютного духу. На відміну від інших форм філософія є *досвідом мислення*. Карл Ясперс писав: «Бути людиною означає бути мислячи. Мислячи, розуміє людина свій світ і саму себе: вона пробуджується. Мислячи, зв'язується людина зі своїм витокі і цілісністю буття: вона пробуджується в осередді буття. Філософія – спосіб, котрим людина усвідомлює буття світу і себе саму й котрим вона в цілому живе, виходячи з цієї свідомості» [2, с. 67].

Водночас можна стверджувати, що філософія є й *мислячим досвідом*. Історія філософії містить *досвід мислення досвіду, досвід осмисленого ставлення* до своєї людської суті. Іншими словами, в історії філософії сконцентровані способи *рефлексивного ставлення* до різноманітних форм *людського ставлення* до світу і до самого себе. Тим самим історія філософії дарує нам дорогоцінне вміння *вилучати уроки з досвіду* (М.К. Мамардашвілі), без чого ми приречені весь час тиражувати як поверховість думок, так бездарність наших стосунків зі світом поза собою і в собі самому. Вилучати уроки з досвіду – значить по-справжньому вчитися, *научатися*. Тоді історія філософії – *наука*, не в традиційному смислі «наукового пізнання», а у дуже простому і мудрому: «ось тобі буде наука!». Поза такою наукою цінність освоєння різноманітних «основ наук» – вельми сумнівна.

Історія філософії вчить нас набувати *досвід істинного щастя*. Прислухаємось до Карла Ясперса: «Особливе щастя полягає у тому, щоб зупинити час, подолати історію, знайти у корінні буття його основу і жити у часові, виходячи з цього. У цьому смислі історія філософії демонструє історію людського щастя, його евідемонію, не історію прекрасної удаваності вітального обману, а історію щастя, можливу у внутрішньому подоланні явища. Це – історія того, як цим щастям володіли величні, найбільш вільні і незалежні люди: Сократ, Платон, Будда, Лао-цзи, Плотін, Кант» [1, с. 70]. Проте набуття здатності такого щастя, набуття можливості стати гідним такого щастя багато від чого залежить. Насамперед – від нашої *готовності до зустрічі* з філософами минулого, з їх ідеями, від нашої здатності спів-філософствувати з ними. Все залежить, за словами Карла Ясперса, від того, «в якій глибині того,

що охоплює і котре є я, починається те, що пробуджує мене з історії, залежить від того, хто чує всередині мене, і що він чує. Спів-філософствування вступає посередництвом історії у простір людського буття як велика історичність нашого буття (Dasein) у цілому. Нас веде знання про деякий спільний витік, про єдине людське буття» [1, с. 143-144]. Досвід мислення присутності цього буття – ось що таке історія філософії.

Література:

1. Ясперс К. Всемирная история философии. Ведение / К. Ясперс. – СПб. : Наука, 2000. – 272 с.

Карпенко Андрій Олексійович

*Старший викладач кафедри філософії,
соціально-політичних і правових наук*

Державного ВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

ІСТОРИОГРАФІЯ ПОСТРАДЯНСЬКОЇ РЕЦЕПЦІЇ ФІЛОСОФІЇ М. ГАЙДЕГГЕРА: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Філософування Мартіна Гайдеггера утворило потужне поле концептуального напруження, яке є конститутивним елементом архітекtonіки сучасного філософського процесу. Провідні культури філософування утворили континуальні лінії гайдеггерознавства, які вже самі постають об'єктами наукових розвідок. Зароджується окремий жанр гайдеггерознавчих студій – Rezeptionsgeschichte.

Потреба в тому, щоб узагальнити в межах єдиного підходу розмаїття інтерпретацій Гайдеггерового філософування, тісно пов'язана з проблемою ідентифікації сучасного стану філософського процесу певною інтелектуальною культурою. З іншого боку, увага до рецепції гайдеггерівських філософем мотивується прагненням виявити результативність та виправданість ексклюзивного статусу Гайдеггера в каноні новітнього філософування.

Такі тенденції світових культур визначають координати постановки проблеми рецепції філософування Гайдеггера в пострадянському науковому просторі. Дослідницьке поле пострадянського гайдеггерознавства розподілене монологічними дискурсами центру і периферії. Центр прагне включитися до світового філософського процесу, а периферія вдає, ніби вже безпосередньо в цьому процесі задіяна. Тому про еволюцію можна говорити тільки щодо центральної лінії становлення академічного гайдеггерознавства.